

Odmev slovenskega slovstva v evropskem prostoru (1908–1938)

Za vidnost slovenskega slovstva v evropskem prostoru sta pomembna dva pogoja: prevodi in literarnozgodovinski pregledi. Prispevek se ukvarja s tistimi pregledi med letoma 1908 in 1938, ki so slovensko slovstvo predstavljali v okviru književnosti južnih Slovanov oz. jugoslovanske književnosti.

Zgodovina slovenskega slovstva Ivana Prijatelja, prvega profesorja za novejšo slovensko slovstvo na novoustanovljeni Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki je izšla leta 1938, kot tudi druga literarnozgodovinska dela prvih slovenskih univerzitetnih učiteljev (Kidrič, Slodnjak) niso bila prevedena in zato niso bila prepoznavna v evropskem kulturnem prostoru. Slovensko slovstvo je bilo omenjeno v delu *Slavische Literaturgeschichte* češkega slavista Josefa Karaska (1868–1916), ki je kot vir uporabil Glaserjevo *Zgodovino slovenskega slovstva*; o nemški monografiji je poročal Josip Tominšek v *Ljubljanskem zvonu* 1906.

Pobudnik literarne vzajemnosti med »plemeni slovanskega naroda« Vatroslav Jagić (1938–1923) je leta 1910 objavil v ruščini svojo zgodovino slovanske filologije: *История славянской филологии*. Tu so predstavljene osebnosti književne preteklosti vseh slovanskih narodov, tudi Slovencev.

Književnost Južnih Slovanov je približal evropski kulturni javnosti slovenski literarni zgodovinar Matija Murko (1861–1952), profesor slovenske filologije na več nemških univerzah. Njegov prispevek pod naslovom *Die südslawischen Literaturen* je izšel v zborniku *Die Kultur der Gegenwart* leta 1908. Njegovo drugo tako delo je *Geschichte der älteren südslawischen Literaturen* iz istega leta. Murko je končal študij slavistike pri Vatroslavu Jagiću, centralni osebnosti slovanske filologije.

Slovenski pisatelj in politik Janez Evangelist Krek (1865–1917) je leta 1917 objavil knjigo *Les Slovènes*, v kateri je na kratko očrtal razvoj slovenske književnosti.

Zgodovinar in publicist Hermann Wendel (1884–1936) je bil med pobudniki združitve južnih Slovanov v skupno državo. Med letoma 1920 in 1926 je objavil več prispevkov in nekaj knjig o kulturni zgodovini južnih Slovanov, leta 1925 npr. *Der Kampf der Südslawen um Freiheit und Einheit*, kjer so navedeni vsi pomembni predstavniki slovenske književnosti.

Srbski literarni zgodovinar Pavle Popović (1868–1939), profesor na Filozofski fakulteti v Beogradu, je slovensko književnost predstavljal v okviru koncepta jugoslovanske književnosti. Koncept je bil v prvi svetovni vojni vključen v jugoslovansko propagando, ki naj bi v državah antante potrdila težnjo južnih Slovanov po ustanovitvi skupne države. Kot član Jugoslovanskega odbora je Popović v evropskih prestolnicah govoril o pomenu preučevanja jugoslovanske književnosti kot celote: v Rimu 1915, v Londonu 1916 in 1917. V Angliji je leta 1918 izšla njegova monografija v srbsčini pod naslovom *Jugoslovanska književnost*, ki naj bi pokazala enotnost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Slovenski antropolog in politik Niko Županič (1876–1961), ki je bil zagovornik zблиžanja ter zedinjenja južnih Slovanov in tudi član Jugoslovanskega odbora, je prispevek o jugoslovanski književnosti objavil v francoščini leta 1919 pod naslovom *Aperçu général de la littérature yougoslave*. Slovenski literarni zgodovinar in kritik Josip Vidmar (1895–1992) je leta 1928 v

reviji *The Slavonic and East European Review* objavil prispevek A Survey of Modern Slovene Literature o moderni slovenski literaturi.

Pavle Popović je imel leta 1930 na pariški univerzi tri predavanja o jugoslovanski književnosti. Objavljena so bila v reviji *Le monde slave*, 1931 pa tudi kot posebna publikacija *La littérature yougoslave*. Leta 1935 je Popović za češko občinstvo objavil knjigo pod naslovom *Jihoslovanska literatura jako celek* (Jugoslovanska književnost kot celota). Istega leta je njegov kolega romanist Miodrag Ibrovac (1885–1973) objavil knjigo o jugoslovanski poeziji v francoščini (*Anthologie de la poésie yougoslave des XIXe et XXe siècles*) in vanjo zajel pomembne slovenske pesnike.

Srbska literarna zgodovinarica in prevajalka Katarina A. Jovanović (1869–1954) je za nemški govorni prostor napisala in objavila *Jugoslavische Anthologie: Dichter und Erzähler*, kjer so navedeni pomembni slovenski pesniki i pripovedniki.

Gimnazijski profesor Miloš Savković (1899–1943), eden najboljših študentov profesorja Popovića, je leta 1936 objavil knjigo o jugoslovanski književnosti v francoščini (*La littérature yougoslave moderne*); v njej so bili predstavljeni slovenski pesniki Vodnik, Prešeren, Gregorčič in Aškerc ter pripovedniki Jurčič, Stritar in Kersnik. Knjiga je bila leta 1938 ponatisnjena.

Celovita zgodovina slovenske književnosti v kakem tujem jeziku je bila objavljena šele leta 1958, to je bila Slodnjakova *Geschichte der slowenischen Literatur*.

Pavle Jović
Univerzitetaska biblioteka Svetozar Marković, Beograd
phpjovic@rcub.bg.ac.rs

Slavistična revija 71/1 (2023): 111–112
DOI 10.57589/srl.v71i1.4052
Tip 1.21